

Vergaderjaar 2003–2004

28 606

Jeugdzorg 2003–2006

Nr. 9

BRIEF VAN DE STAATSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 december 2003

Hierbij doe ik u, mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (hierna OC&W) en de Minister van Justitie, het gezamenlijk inspectierapport «Horen, zien, niet zwijgen» d.d. september 2003, alsmede onze reactie daarop, toekomen.¹ Op ons verzoek hebben de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs, de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, de Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, gezamenlijk, de kwaliteit van de keten van voorzieningen voor kinderen en gezinnen in probleemsituaties in Roermond onderzocht.

Algemeen

Het is een waardevol rapport dat aantoont dat er nog veel verbeterd kan worden in het praktisch functioneren van de keten. Het rapport onderstreept voor een groot deel de noodzaak van voorgenomen en reeds ingezet beleid en biedt daarnaast aanknopingspunten voor een verdere uitwerking. De aanbevelingen dienen sectorbreed, dat wil zeggen niet alleen vanuit het rijk maar ook vanuit de provincies, de gemeenten en de uitvoerende instanties, ter harte te worden genomen. De rijksoverheid zal daarbij actief bevorderen dat op provinciaal, lokaal en uitvoerend niveau verdere concrete verbeterstappen worden gezet. Om belemmeringen in de schakels van de jeugdketen weg te nemen is het kabinet de Operatie JONG gestart. Onlangs is de proeve van de Jeugdagenda naar uw kamer gezonden, waarin een aantal thema's zijn opgenomen die van oplossen moeten worden voorzien.

Daarnaast zal er voor de jeugdzorg een sectorbreed kwaliteitstraject worden gestart. In dit traject wordt veel belang gehecht aan een goede ketenaanpak. Een systematische implementatie van effectieve jeugdzorg staat daarbij centraal. Bij de verdere uitwerking zal het rapport van de inspecties zoveel mogelijk worden benut.

Verder merk ik op dat de wijzigingen die in de Wet op de jeugdzorg zijn aangebracht op het terrein van gezinscoaching en outreachend werken

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

door het bureau jeugdzorg eveneens zullen bijdragen aan een verbetering van de keten (zie ook mijn brief van 11 november 2002, Kamerstuk 28 606, nr. 3).

Operatie JONG

VWS, OCW, SZW, Justitie en BZK zijn begin dit jaar de Operatie JONG gestart om samen met de partners in het veld de belemmeringen in de schakels van de jeugdketens weg te nemen. De eerder genoemde proeve van de jeugdagenda is daarvoor een eerste aanzet. Het is geen Haags dictaat maar het begin van een marsroute om gezamenlijk tot oplossingen te komen. Doel is om de jeugd eerder en adequater hulp te bieden. Om dat doel te bereiken is het van belang gezamenlijk te werken aan de oplossingen voor de thema's in de jeugdagenda. Het gaat dan om het tot stand brengen van zorgstructuren in en rond de school, het tot stand brengen en verbeteren van de samenhang in de voorzieningen van 0–12 jaar, het definiëren van taken en verantwoordelijkheden van gemeenten, waarvan de onder aan deze bladzijde genoemde functies een onderdeel zijn, het harmoniseren van indicatiestelling etc. Maar ook het functioneren van de rijksoverheid zelf maakt onderdeel uit van de verbeteringen. Een belangrijk thema is ook het creëren van een integraal toezichtskader. De proeve van de jeugdagenda wordt begin 2004 definitief.

Schakeling van gemeentelijke taken aan jeugdzorg

Veel van de knelpunten die zijn gesignaleerd, onvoldoende vroegsignalering van problemen, gebrekkige samenwerking in de keten jeugdbeleid-jeugdzorg en gebrek aan regie in de ketenzorg, komen overeen met de knelpunten die aanleiding zijn geweest om het traject tot verduidelijking van de gemeentelijke taken te starten. In mijn brief van 18 juni 2003, kamerstuk 28 606, nr. 8, heb ik u reeds geïnformeerd over dit traject. Het feit dat deze knelpunten nu opnieuw door de gezamenlijke inspecties worden gesignaleerd bevestigt de noodzaak om hier actief beleid op te voeren. Ik ben van mening dat de gemaakte afspraken met de VNG, en met het IPO en de MOGroep, en het vervolgtraject, zoals weergegeven in mijn brief van 18 juni 2003, goede eerste stappen zijn in de schakeling van het preventieve jeugdbeleid aan de jeugdzorg. In hoofdstuk 5 van het rapport «Horen, zien, niet zwijgen» doen de inspecties voorstellen voor concrete oplossingsrichtingen. Het is niet de bedoeling dat deze concrete uitwerkingen vanuit de rijksoverheid eenzijdig aan de gemeenten en de uitvoerende instanties worden opgelegd. Het rijk beperkt zich tot het stellen van kaders waarmee op lokaal niveau optimaal te werken is. Gemeenten hebben een eigen verantwoordelijkheid in de vormgeving van het gemeentelijk domein geschakeld aan de jeugdzorg. Het is hun taak te zorgen voor een sluitende keten op lokaal niveau. Het rijk zal het voorlichtings- en het ondersteuningstraject dat in het kader van het gemeentelijke taken traject samen met de VNG zal worden uitgevoerd, benutten om uitkomsten en oplossingsrichtingen vanuit het rapport onder de aandacht te brengen. Op lokaal niveau dienen oplossingsrichtingen concreet hun beslag te krijgen.

Op dit moment is reeds duidelijk dat op lokaal niveau veel verschillende instellingen betrokken zijn bij gezins- en opvoedproblematiek, ieder met een eigen taak. Zonder het aantal instellingen onmiddellijk in te perken, is het streven, om in het kader van de schakeling tussen de gemeentelijke taken en de jeugdzorg, zoveel mogelijk tot een bundeling van de nu nog versnipperde taken en organisaties te komen. Voor de bundeling vormen de vijf functies (informatie, pedagogische hulpverlening, signalering, toeleiding en beoordeling en coördinatie van zorg) zoals die bestuurlijk tussen de VNG, het IPO en het Ministerie van VWS zijn vastgesteld, een

kader. Recentelijk heeft u – tegelijk met de proeve van de jeugdagenda – de gebundelde kabinetsreactie «Samenhang in voorzieningen voor de jeugd» ontvangen. Daarin wordt op basis van verschillende in 2002 verschenen adviezen en rapporten ingegaan op mogelijke toekomstscenario's voor algemene voorzieningen binnen het lokaal jeugdbeleid. Vergroting van de samenhang tussen voorzieningen is daarin een belangrijk aspect.

Ten slotte bent u recent geïnformeerd (Kamerstuk 28 168, nr. 53) over de uitwerking van de motie-Çörüz/Kalsbeek (TK 2002/2003, 28 168, nr. 41), hoe een goed en sluitend voorzieningenniveau voor de jeugd te verkrijgen.

Integraal toezicht op de kwaliteit van de keten

De inspecties constateren dat er voor bijna de helft van de voorzieningen waarmee gezinnen in probleemsituaties te maken krijgen geen toezichthoudende instantie is. Het betreft hier met name de lokale welzijnsvoorzieningen.

Ik heb hiervoor het een en ander opgemerkt over het traject waarbij de gemeentelijke taken aan de jeugdzorg geschakeld worden. In ditzelfde traject zullen wij, bij de beantwoording van de vraag op welke wijze wij verzekerd kunnen zijn dat daadwerkelijk toereikend in de functies wordt voorzien, eveneens bezien hoe het toezicht op met name de lokale welzijnsvoorzieningen het beste vorm kan worden gegeven.

Ten aanzien van de samenwerking tussen de toezichthoudende instellingen merk ik op dat de inspecties reeds in het kader van de Operatie JONG gezamenlijk een plan van aanpak voor het project «Integraal toezicht jeugdzaken» hebben opgesteld. Dit project heeft als doel om tussen de inspecties een goede samenwerking op het terrein van jeugd te realiseren en te komen tot een integraal toezichtinstrumentarium.

Overigens meld ik hierbij dat, vooruitlopend op de formalisering met de inwerkingtreding van de Wet op de jeugdzorg, de Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming per 1 januari 2004 overgaat tot het gebruikmaken van haar nieuwe naam, de Inspectie jeugdzorg, en van de daar op aangepaste nieuwe huisstijl. Vanzelfsprekend blijft de inspectie haar taken en bevoegdheden vooralsnog uitvoeren conform de Wet op de jeugdhulpverlening.

Wetgeving kwaliteit van de keten

Uit het juridisch-technische gedeelte van het inspectieonderzoek komt naar voren dat de relevante wetgeving geen belemmeringen opwerpt voor ketenzorg voor gezinnen in probleemsituaties. Wel zou de verkoorde financiering tot belemmeringen leiden. Met de inspecties ben ik van mening dat de sinds 1 januari 2003 gerealiseerde gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de hele jeugdgezondheidszorg (0–19 jarige) en daarmee de directe financiering vanuit gemeentefondsen via een doeluitkering hierin verbetering zal brengen. Daarnaast schept ook de nieuwe Wet op de jeugdzorg de nodige duidelijkheid op het terrein van de financiering.

Met betrekking tot het dilemma tussen geheimhoudingsplicht en vertrouwensrelatie met de cliënt, dat in de praktijk vaak als zeer lastig wordt ervaren, merk ik het volgende op. In de Wet op de jeugdzorg is het bewaren van, en de omgang met, gegevens over het kind of het gezin goed geregeld. In lijn met de oplossingsrichtingen van de inspecties wordt vanaf half november 2003 vanuit het Ministerie van VWS een brochure «Omgang met cliëntgegevens» verspreid. Deze brochure strekt ertoe om aan de medewerkers in de jeugdzorg en in de aanpalende sectoren de gewenste duidelijkheid te verschaffen over het onderling uitwisselen van persoonsgegevens. De medewerkers zullen met behulp

van de brochure in staat zijn om een goede afweging te maken tussen de privacybelangen van hun cliënt en de noodzaak van gegevensverstrekking voor een goede hulpverlening, waarvoor zij hun beroepsgeheim kunnen doorbreken.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de wijze waarop we de aanbevelingen van de inspecties zullen benutten om de Operatie JONG, het traject van de gemeentelijke taken, de implementatie en verdere kwaliteitsverbetering van de jeugdzorg en het gezamenlijke toezicht vorm te geven.

Met het verzoek om de aanbevelingen van de inspecties ook op regionaal niveau verder vorm te geven zal ik het rapport toezenden aan het IPO, de VNG en de MOGroep.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
C. I. J. M. Ross-van Dorp